

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

25 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:

președinte

Timofti Vladimir

judecători

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Boico Victor

judecând, fără citarea părților la proces, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Devder Djulieta, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 martie 2018, în cauza penală în privința lui

Morari Mihail XXXXX, născut la XXXXX, originar din XXXXX, domiciliat XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. *Prima instanță: 13.06.2017 – 13.07.2017;*
2. *Instanța de apel: 11.09.2017 – 28.03.2018;*
3. *Instanța de recurs: 01.06.2018 – 25.09.2018.*

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 13 iulie 2017, pronunțată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, prevăzută de art. 364/1 Cod de procedură penală, Morari Mihail a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal la 4 (patru) ani închisoare, fără amendă.

În temeiul art. 90 Cod penal s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate inculpatului Morari Mihail pe o perioadă de probațiune de 3 ani.

2. Pentru a pronunța sentința prima instanță a constatat, că Morari Mihail, la 26 mai 2017, aproximativ la ora 22.18 min, aflându-se pe bd. Cantemir XXXXX, mun. Chișinău, având scopul sustragerii bunurilor altei persoane, în mod deschis a sustras de la cet. Javgurean Doina, o geantă de culoare neagră în valoare de 200 lei, în care se afla un portmoneu în valoare de 100 lei și bani în sumă de 627 lei, astfel, cauzându-i părții vătămate Javgurean Doina un prejudiciu material considerabil în valoare totală de 927 lei, și cu bunurile sustrase s-a ascuns.

Acțiunile inculpatului Morari Mihail au fost încadrate în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal – *jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.*

3. Sentința a fost atacată cu apel de procuror, care a solicitat casarea parțială a acesteia, în partea stabilirii pedepsei penale, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță, prin care inculpatului Morari Mihail conform sancțiunii art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, în coroborare cu prevederile art. 364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, a-i stabilit o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În motivarea apelului a invocat blândețea pedepsei, care în opinia acuzatorului de stat nu-și va atinge scopul de corectare și reeducare a condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea acestuia, cât și din partea altor persoane, considerând că prima instanță n-a acordat deplină eficiență criteriilor generale de individualizare a pedepsei, prevăzute la art. 61, 75 din Codul penal, astfel eronat a aplicat prevederile art. 90 Cod penal.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 martie 2018 a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea hotărârii atacate.

5. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a reținut, că judecarea cauzei în instanța de fond a avut loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în corespundere cu prevederile art. 364/1 Cod de procedură penală, probele fiind apreciate corect prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, prima instanță corect concluzionând asupra vinovăției inculpatului Morari Mihail de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal.

Reieșind din faptul că, cercetarea judecătorească s-a efectuat în procedură simplificată în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, instanța de apel a indicat că, legalitatea sentinței atacate va fi verificată sub aspectele de drept: dacă există erori procesuale și dacă măsura de pedeapsă este stabilită în limitele legii.

În această ordine de idei, analizând materialele cauzei, în raport cu normele relevante la caz, instanța de apel a constatat că instanța de fond a îndeplinit strict cerințele dispozițiilor art. 364/1 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, opțiunea primei instanțe privind judecarea cauzei potrivit procedurii enunțate, nu a fost viciată, în cadrul urmăririi penale n-au fost încălcate normele imperative din Codul de procedură penală.

Referitor la pedeapsa aplicată inculpatului, contestată de către acuzatorul de stat, instanța de apel, verificând legalitatea stabilirii acesteia, a conchis că, prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 61, 75, 90 Cod penal și respectând cerințele art. 364/1 alin. (8) Cod de procedură penală, i-a stabilit o pedeapsă echitabilă pentru infracțiunea săvârșită, deoarece a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, care conform art. 16 Cod penal se atribuie la categoria infracțiunilor grave, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, care anterior a fost judecat, dar antecedentele penale sunt stinse, se află la evidența medicului narcolog ca consumator de substanțe narcotice, a recunoscut vinovăția integral și s-a căit sincer de cele comise, înaintând o

cerere în temeiul art. 364/1 Cod de procedură penală, este tânăr, la întreținere are un copil minor, precum și faptul că prejudiciul cauzat prin infracțiune a fost restituit integral, iar prin recipisa semnată de partea vătămată Javgurean Doina la 27 mai 2017 (f.d.16) se atestă că dânsa careva pretenții sau obiecții față de inculpat nu are.

Totodată, instanța de apel a considerat corectă și concluzia instanței de fond privind excluderea la aplicarea pedepsei principale inculpatului pedeapsa complementară amenda, pentru a nu agrava situația inculpatului, or, odată ce inculpatului îi va fi aplicată o pedeapsă complimentară sub formă de amendă, fiind lipsit de posibilitatea de a o achita, acesta va fi pus în situația în care va fi atras la răspundere pentru neexecutarea pedepsei aplicate, ceea ce este a fost apreciat de către instanță ca o atragere dublă la răspundere.

Astfel, instanța de apel a conchis că pedeapsa stabilită inculpatului este legală și echitabilă în raport cu circumstanțele cauzei, corespunde atât principiului proporționalității, cât și scopului pedepsei penale prevăzut în art. 61 alin. (2) Cod penal, iar stabilirea pedepsei cu închisoarea și dispunerea suspendării executării acesteia luând în considerație gravitatea infracțiunii comise și urmările acesteia nu va asigura realizarea scopului pedepsei penale și nu ar contracara săvârșirea de noi infracțiuni atât din partea condamnatului cât și altor persoane.

6. Decizia instanței de apel, pronunțată integral la data de 25 aprilie 2018, este atacată, la 10 mai 2018, cu recurs ordinar de procuror, care, invocând temeiul de drept prevăzut de art.427 alin. (1) pct.6) Cod de procedură penală – *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția*, solicită casarea parțială a acesteia, în partea ce ține de individualizarea pedepsei, cu rejudecarea cauzei în instanța de apel.

În opinia acuzatorului de stat, pedeapsa stabilită inculpatului cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal este prea blândă în raport cu circumstanțele cauzei, considerând că, instanțele de fond nu au acordat deplină eficiență prevederilor art. 61, 75 Cod penal, astfel, incorect au ajuns la concluzia stabilirii unei pedepse nonprivative de libertate, aplicând art. 90 Cod penal.

Totodată, remarcă faptul că, deși inculpatul a acceptat de a fi examinată cauza în procedura simplificată conform prevederilor art.364/1 Cod de procedură penală, această circumstanță nu poate fi valorificată ca o circumstanță atenuantă judiciară, ce ar condiționa aplicarea art.90 Cod penal, dat fiind faptul că, inculpatul a beneficiat deja de reducerea pedepsei.

7. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul, să caseze parțial decizia atacată și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul penal lărgit reține că recurentul, drept temei pentru declararea recursului a indicat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume cazul când „*hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția*”.

Colegiul penal ține să menționeze că în conformitate cu prevederile art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8), 419 Cod de procedură penală instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Totodată Colegiul penal subliniază, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea superficială sau motivarea în termeni vagi –evazivi, reprezintă motiv de casare.

Potrivit recursului acuzatorul de stat este de acord cu starea de fapt stabilită de către instanțele de judecată, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor în baza cărora Morari M. a fost condamnat, dat fiind faptul examinării cauzei în temeiul prevederilor art. 364/1 Cod de procedură penală, criticând soluția instanței de apel doar în partea individualizării executării pedepsei stabilite, considerând că decizia nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția în această parte.

Analizând decizia contestată prin prisma argumentelor formulate de recurent Colegiul penal lărgit constată că, la examinarea cauzei au fost comise erorile de drept invocate, deoarece pedeapsa stabilită lui Morari M. în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal 4 ani închisoare a fost suspendată condiționat pe un termen de probațiune de 3 ani, fără ca instanțele să ofere o motivare corespunzătoare soluției în partea aplicării în privința inculpatului a prevederilor art. 90 Cod penal.

Astfel, Colegiul penal lărgit constată, că instanța de apel în decizia recurată a indicat doar, că : „*instanța de fond i-a numit o pedeapsă echitabilă în raport cu gravitatea infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat , de circumstanțele cauzei care atenuează răspunderea (vârsta tânără, este căsătorit, are un copil la întreținere)*”.

Instanța de recurs ține să menționeze că, potrivit prevederilor art. 75 Cod penal, prin criterii generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele stabilite de lege de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte. Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Luând ca bază aceste prevederi și soluționând chestiunea cu privire la vinovăția inculpatului, de jure și de facto, instanța de judecată urmează să constate dacă s-au confirmat sau nu temeiurile prevăzute de legea penală pentru a-l supune pe inculpat răspunderii penale și decide asupra cuantumului pedepsei care urmează ai fi stabilită.

Pedeapsa aplicată inculpatului trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată corect, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, prevăzute de art. 61 Cod penal, în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a Codului penal și în limitele fixate în Partea specială a acestuia.

Colegiul penal lărgit remarcă că principalele elemente de care judecătorul (sau completul de judecată), trebuie să țină seama de fiecare dată când soluționează cauza penală și când alege categoria de pedeapsă conform normelor generale prevăzute în art. 62-71 Cod penal, sunt termenul și mărimea acesteia conform limitelor fixate în articolul respectiv al Părții speciale a Codului penal. Limitele pedepsei sunt determinate de încadrarea juridică a faptei și reflectă gravitatea infracțiunii săvârșite. Gravitatea acesteia constă în modul și mijloacele de săvârșire a faptei și depinde de scopul urmărit, de împrejurările în care fapta a fost comisă, de urmările produse sau care s-ar fi putut produce. Termenul pedepsei, în afară de gravitatea infracțiunii săvârșite, se stabilește având în vedere și persoana celui vinovat, care include date privind gradul de dezvoltare psihică, situația materială, familială sau socială, prezența sau lipsa antecedentelor penale, comportamentul inculpatului până și după săvârșirea infracțiunii.

Colegiul penal lărgit constată că criteriile enunțate s-au valorificat anume în ordinea expusă, inculpatului fiindu-i stabilit termenul legal de pedeapsă, prevăzut de art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, în coroborare cu prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală.

Ulterior, după individualizarea pedepsei și stabilirea duratei și cuantumului acesteia, în cazul stabilirii pedepsei închisorii, continuă operațiunea de individualizare, dar sub aspectul de executare a pedepsei deja stabilite, prin soluționarea chestiunii dacă pedeapsa stabilită inculpatului trebuie să fie executată real ori, în perspectiva personalității acestuia de a se corecta și reeduca, poate fi formulată concluzia că scopul pedepsei se poate atinge și prin aplicarea suspendării executării pedepsei în privința vinovatului pe o perioadă de probațiune sau termen de probă, stabilit de instanța de judecată.

În speță, Colegiul penal lărgit constată că obiectul contestării hotărârii atacate îl constituie aplicarea în lipsa unei motivări corespunzătoare a prevederilor art. 90 Cod penal în privința inculpatului.

Colegiul penal lărgit menționează, că potrivit prevederilor art. 90 alin. (1) Cod penal, dacă la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numaidecât în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă.

O condiție prevăzută expres în alin. (1) art. 90 din Cod penal constituie concluzia instanței că nu este rațional ca inculpatul să execute pedeapsa stabilită. Astfel, este prerogativa instanței de judecată să aprecieze că scopul pedepsei poate fi atins chiar și

fără executarea efectivă a acesteia. În formarea convingerii, instanța de judecată ține cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege. Deși legea nu îngrădește libertatea instanței de judecată de a-și forma convingerea cu privire la posibilitatea făptuitorului de a se îndrepta fără executarea efectivă a pedepsei, ea obligă instanța să-și motiveze soluția de suspendare condiționată a executării pedepsei, indicând precis acele motive pe care s-a întemeiat convingerea ei.

Prin urmare, în afară de motivele care au servit temei pentru stabilirea pedepsei principale, instanța trebuie să dea o motivare suplimentară, din care considerente a concluzionat că nu este rațional ca inculpatul să execute real termenul pedepsei stabilite. Analizând condițiile în care poate fi acordată suspendarea executării pedepsei, rezultă că aceasta nu este un drept al inculpatului, ci o facultate a instanței de judecată, care este liberă să aprecieze dacă este sau nu cazul să o acorde.

Colegiul penal lărgit în acest sens atestă, că pentru a fi aplicată instituția suspendării condiționate a executării pedepsei urma să se efectueze o analiză complexă și minuțioasă a personalității infractorului, comportamentul acestuia înainte și după săvârșirea infracțiunii și în cazul în care s-ar fi dovedit că comiterea faptei se datorează unui concurs accidental de împrejurări din viața sa și că pentru corectarea acestuia nu este necesară executarea efectivă a pedepsei, instanțele ar fi putut aplica instituția suspendării condiționate a executării pedepsei.

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel, însușindu-și concluziile expuse de prima instanță, instanța de apel nu a indicat nici un motiv și nici un argument care ar motiva concluzia precum că corectarea inculpatului este posibilă fără izolarea lui de societate, limitându-se doar la enumerarea circumstanțelor constatate: vârsta tânără, prezența unui copil minor la întreținere, este căsătorit, și fără a lua în considerație personalitatea inculpatului, care se află la evidența medicului narcolog ca consumator de substanțe narcotice, anterior a fost condamnat prin sentința Judecătorei Ciocana din 22.06.2012, iar pedeapsa stabilită a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 5 ani. Mai mult, inculpatul la 07.01.2015, în termenul de probă stabilit, a comis o nouă infracțiune cauza fiind încetată în cadrul urmăririi penale în legătură cu împăcarea părților, fapt confirmat prin ordonanța din 16.01.2015 (f. d. 27A). Tot aici instanța de recurs ține să menționeze că potrivit revendicării (f.d.24) în privința lui Morari M. de către Comisariatul Anenii Noi a fost intentat dosarul de căutare nr. 2016250156.

De asemenea Colegiul penal lărgit constată, că pe lângă faptul, că instanța de apel fără a clarifica toate circumstanțele referitoare la personalitatea inculpatului, a examinat cauza *în lipsa inculpatului* (în condițiile existenței unor informații contradictorii cu privire la citarea acestuia, fără anunțarea acestuia în căutare), și în aceste condiții a dispus menținerea soluției primei instanțe de aplicare a prevederilor art. 90 Cod penal, atribuind în acest context pedepsei stabilite un caracter formal, lipsit de încărcătură, contrar scopurilor stabilite de legea penală.

În acest context, instanța de recurs subliniază, că persoanei recunoscute vinovate trebuie să-i fie aplicată o pedeapsă echitabilă, iar pedeapsa se consideră echitabilă atunci, când impune infractorului lipsuri și restricții proporționale cu gravitatea infracțiunii și este suficientă pentru restabilirea echității sociale, mai mult, pedeapsa

este echitabilă când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea comiterii de noi infracțiuni atât de către condamnat cât și de alte persoane, or, o pedeapsă prea blândă generează dispreț față de ea și nu este suficientă pentru corectarea infractorului și nici pentru a preveni săvârșirea de noi infracțiuni.

Generalizând cele menționate mai sus, Colegiul lărgit atestă, că instanțele de fond nu și-au motivat soluția de aplicare a prevederilor art. 90 Cod penal în privința inculpatului Morari Mihail, situație care cade și sub incidența erorii de drept stipulată în art. 427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, de aceea recursul procurorului urmează a fi admis, casată decizia în partea stabilirii pedepsei aplicate inculpatului, cu trimiterea cauzei la rejudecare în această parte, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de motivele casării hotărârii atacate expuse în prezenta decizie, să înlăture erorile menționate, pronunțând o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea strictă a prevederilor art. 414, 436 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. 434, art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit,

D E C I D E:

Se admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Devder Djulieta, se casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 martie 2018, în cauza penală în privința lui **Morari Mihail XXXXX**, în latura penală în partea stabilirii pedepsei, și se dispune rejudecarea cauzei, în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la **08 noiembrie 2018**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecător

Toma Nadejda

Judecător

Țurcan Anatolie

Judecător

Cobzac Elena

Judecător

Boico Victor